

På sporet af skagensmaleren Ella Heide

- af Joan Schersat Mikkelsen, cand.mag.

Tyskfødte Ella Heide kom som fast sommergæst i fiskerbyen Skagen fra 1908 og til engang i 1940'erne. Med udgangspunkt i en snes kunstværker, tre avisartikler og faktuelle oplysninger indsamlet på internettet, forsøger artiklen at indpasse hende i kunstnerkredsen omkring den yngre del af Skagensmalerne.

Prologen

Ella Heide. [Saxilds gård](#) set fra havesiden. [Anchers hus](#) i baggrunden. Olie på lærred. (33,5 x 45 cm). Privateje.

Hvis du besøger kunstudstillingen [Skagen GULD / værker i privateje](#), som vises på **Skagens Museum** i perioden den 20. maj til den 30. oktober 2011, så vil du unægtelig på et tidspunkt støde på et mindre værk, P178, med titlen "Saxilds gård set fra havesiden. Anchers hus i baggrunden", som er skabt af Ella Heide.

Og så spørger du sikkert dig selv: "Hvem er denne Ella Heide?". Ja, indtil for nylig stod der kun om hende i KID ([Kunstindeks Danmark](#)):

Navn: *Heide, Ella*

Født: 1871 samt at **Skagens Museum** ejer værket: "[Hvide hus](#)".

Men nu da Ella Heide er fundet egnet til at være med på [Skagen GULD](#)-udstillingen og dermed blåstemplet som skagensmaler, syntes jeg, at det var lidt mærkeligt, at der ikke var registreret flere data om hende på KID-profilen. Heller ikke de danske kunstauktionshuse på internettet, hvor hendes oliemalerier og akvareller jævnligt er under hammeren, angiver mere om Ella Heide end, at hun er født 1871 eller blot i 19. /20. århundrede.

Jeg surfede derfor på internettet for at se, hvad jeg egentlig kunne finde af informationer om hende og efter kort tids søgen fandt jeg frem til, at Ella Heide:

- Er født i Flensborg som Ella Christine Brodersen i 1871 og død i 1956.
- Blev gift umiddelbart før 1890 med teglværksejer Rolf Wilhelm Heide (1862-) og boede på lystgården, som hørte med til Kragelund Teglværk ved Århus.
- Er mor til en datter, Marguerite, der blev født den 1. september 1893 og som giftede sig i 1919 med premierløjtnant [Bjørn Andersen](#).
- Var søster til kæmner (= kommunaldirektør) Johann Friederich Brodersen (1858-1943) og kom fra 1908 i Det Hvide Hus. Malede et stort antal akvareller og oliemalerier med Skagen-motiver
- Blev skilt i 1909 fra Rolf Heide, hvorefter hun vendte tilbage til Flensborg.
- Er portrætteret (i selskab med Topsy og G. F. Clement) på et maleri fra 1912 af Johannes Wilhelm, "[Malerinder på Skagen](#)", som tilhører **Skagens Museum**. (Maleriet var med på udstillingen [Dagens vej](#) i 2009/2010, men ikke gengivet i udstillingskataloget).
- Opholdt sig i efteråret 1928 på Nøragergaard ved Hobro og malede flere billeder derfra.
- Har malet et motiv, "Vandløb i en skov", fra egnen omkring Serridslevgaard ved Horsens.

Jeg rettede efterfølgende en henvendelse til KID og angav samtlige kildehenvisninger, hvorefter det den 7. juni 2011 lykkedes, at få konsulent i Kulturarvsstyrelsen, Ulla Schärfe, til at opdatere [Ella Heides profil](#) med de mest basale data og samtidig få dem til at gemme resten af oplysningerne om hende i en såkaldt kunstnernote til eventuelt senere brug.

Bibliotekar og forfatter Hans Nielsen, **Skagens Bibliotek**, har været meget behjælpelig og fremskaffet et sort/hvidt fotografi fra 1930'erne, hvor Ella Heide i så fald er over de 60 år gammel og som hun omtrent så ud, da hun malede det udstillede værk, ”Saxilds gård set fra havesiden”.

Ella Heide. *Vandløb i en skov*. Olie på lærred. (40 x 50 cm). Privateje.

Efterfølgende har jeg af Hans Nielsen også fået stillet tre artikler fra lokale nordjyske aviser til rådighed. Avisartiklerne er en særdeles værdifuld kilde, der giver mange supplerende oplysninger om Ella Heides liv og levned som malerinde (se [Appendiks](#) side 10).

Ella Heide står yderst til venstre - J. F. Brodersen i midten - foran [Det Hvide Hus](#), Skovbrynet 2-34. Foto: Lokalsamlingen i Skagen.

Sådan! Nu er første skridt taget i forsøget på at få sat ansigt på, komme omkring og få afdækket, hvem malerinden Ella Heide og hvordan hendes tilhørsforhold til Skagen egentlig var. Næste skridt blev så på opfordring at skrive denne artikel om Ella Heide, hvorved der forhåbentlig kan komme fokus på hendes perifere tilknytning til Kunstnerkolonien samt værker fra Skagen og omegn.

Når man sådan vælger at betragte Ella Heide med skagensbrillerne på, så er problemet lidt, at hun sikkert først for alvor startede sin malerkarriere i forbindelse med, at ”festen ligesom var slut”. Det var den både i overført og bogstavelig forstand i og med, at [Holger Drachmann](#) dør i 1908 og de festlige sammenkomsters centrale midtpunkt [P. S. Krøyer](#) dør året efter i 1909 i en alder af 58 år. – Selve Kunstnerkolonien i Skagen, der opstod i 1883, ebbede ud efter P. S. Krøyers død, men nogle af kunstnerkredsene eller arbejdsfællesskaber kunstnerne imellem bestod til hen imod 1930.

Alting har en begyndelse

Den 24. november 1871 blev Ella Christine Brodersen født i Flensborg, som datter af en velstående familie. I en alder af cirka 19 år giftede hun sig med Rolf Heide og bosatte sig på lystgården Kragelund ved Århus. I ægteskabet fødte Ella Heide to børn, [Margarite Ella](#) (1893) og [Ove](#) (den 22. december 1896), men kedede sig vel bravt, hvorfor hun som en form for tidsfordriv begyndte at male.

Ella Heide kom i lange perioder til at færdes i Skagen, hvor hun omgikkes de berømte kunstnere. I længden førte fraværet måske til en separation og den efterfølgende skilsmisse fra Rolf Heide. I det skelsættende år 1909 solgtes både Kragelund Teglværk med tilhørende jorde fra gården og Heide-ægteskabet blev opløst. Efter at der var holdt auktion over indboet drog Rolf Heide til Amerika og børnene flyttede med Ella Heide først til Flensborg og dernæst til [Havnegade 13 B](#) i København.

Fra 1908 opholdt Ella Heide sig hver sommer i Skagen, hvor hun var logerende hos [frøknerne Holst](#) på [Holsts gård](#), Søndervej 1 A-C. Det blev via deres gifte storesøster Johanne, at Ella Heide kom på herregårdophold i efteråret 1928 hos familien [Kjelder Holst Kjeldsen](#) på [Nøragergaard](#) for at male.

Ella Heides bror, kaldet Hans Brodersen, havde ejet flere store herregårde i Østjylland, men havde levet over evne og var i 1896 gået konkurs med herregården Aaby Østergård, hvorefter han flyttede til Skagen sammen med hustruen Henny og parrets fem børn. I 1904 blev han Skagens kæmner og året forinden i 1903, havde han ladet [Det Hvide Hus](#) bygge, hvilket blev samlingspunkt for kunstnere i Skagen og de kongelige, når de ferierede på [Klitgården](#) (fra 1914).

Henny Brodersen (1868-1960), der var født Henriette Jürgensen, stammede ligeledes fra Flensborg og kendte den tyske prinsesse [Alexandrine](#) (1879-1952) fra sin opvækst. Venskabet imellem de to blev genoptaget, når prinseparret (kongeparret fra 1912) kom på sommerophold hvert år i Skagen.

Det var i dette hjem hos *Den glade familie*, at Ella Heide havde sin vante gang. På en af sine visit i Det Hvide Hus kan Ella Heide om ikke have hilst på kong Christian den X, så efter al sandsynlighed på den otte år yngre dronning Alexandrine. Ella Heide må ret beset have været inviteret med til fest hos kongeparret, idet hun har malet ”Parti fra Klitgården med havnen i baggrunden” (1931).

Ella Heide var svigerinde til Henny Brodersen og eftersom hun jo var P. S. Krøyers meget gode veninde i de sidste svære år af hans liv, så er det nærliggende at forestille sig, at Ella Heide kan have fulgtes med Henny Brodersen, når hun foretog sine daglige besøg i P. S. Krøyer og datteren Vibekes hjem.

Det er oplagt at få den tanke, at Ella Heide således har benyttet sig af en enestående mulighed for at komme tæt på og male P. S. Krøyers Hus, der er beliggende i Vesterby i Skagen Plantage og som han i kortere eller længere perioder boede i indtil sin død.

Ella Heide. *P. S. Krøyers Hus i Skagen*. 1938. Akvarel på papir. (25 x 35 cm). Tilhører forfatteren.

[P. S. Krøyers Hus, Sct. Laurentii Vej 150](#), var et salgbart motiv, som Ella Heide har malet et hav af gange. Maleriet ”[Parti med P. S. Krøyers hus i Skagen](#)” er – efter min bedste overbevisning – et af hendes tidlige forsøg ud i friluftsmaleriets ædle kunst og kan sagtens være fra 1909 eller før.

Opregnet så havde Ella Heide mange roller at udfylde i sine første fyre leveår. Hun nåede blandt andet at være: datter, hustru, mor, søster, faster, svigerinde, fraskilt, husmoder og logerende. Men hvordan manifesterede hun sig efterfølgende i rollen som malerinde?

Optaget i skagensmalernes kunstnerkreds

Ella Heide hørte i lighed med eksempelvis [Jørgen Aabye](#) (1868-1959), [Johannes Wilhjelm](#) (1868-1938), [Frederik Lange](#) (1870-1941), kunstnerparret [Topsy Clement](#) (1871-1959) og [Gad Frederik Clement](#) (1867-1933) til den unge generation af skagensmalere, som aldrig nåede den samme popularitet og berømmelse som koryfæerne (Krøyer, Ancher etc) gjorde. Efter århundredeskiftet viste denne kunstnerkreds, der dyrkede det moderne franskinfluerede [friluftsmaleri](#), at de kendte Skagen-motiver kunne fornyes uden at den naturalistiske fremstillingsform af den grund måtte forkastes.

Ella Heide havde allerede som sommergæst tilbage i 1890'erne startet på at pleje netværket til de daværende Skagensmalers kreds. Hun må efter sin ankomst i 1909 – som en nyskilt rig kvinde – for alvor være indgået i et tæt arbejdsfællesskab med og blevet indlemmet i kunstnerkredsen i Skagen, for Ella Heide er således i 1912 portrætteret siddende – i kunstnerkittel og med sommerhat – ved siden af den jævnaldrende [norskfødte Topsy Jebe](#) Clement, der er i fuld gang med et maleri (og med G. F. Clement til venstre i baggrunden) på Johannes Wilhjelm's maleri, "Malerinder på Skagen":

Johannes Wilhjelm. *Malerinder på Skagen*. 1912. Olie på lærred. (65,7 x 82,8). Tilhører Skagens Museum.

Om Ella Heide ved sådanne lejligheder tillige blev undervist af de pågældende kunstnere, står desværre hen i det uvisse, ligesom oplysningerne om hendes uddannelsesmæssige baggrund og eventu-

elle udlandsophold i øvrigt gør. Gad vide om Ella Heide modtog privat malerundervisning om vinteren, da hun boede i København fra 1914 til 1921? Men hvad vi til gengæld ved er, at Ella Heide havde mindst to soloudstillinger i Skagen; først hos [Karsten Petersens Kunsthandel](#) (1918) og senere i [Viggo Bergs Kunsthandel](#) (1931). Det virker til, at hendes malerier med populære motiver nemt fandt købere både blandt turister og sommergæster samt, at skagboerne tog yderst godt imod hende.

Når man gransker Ella Heides samlede produktion af friluftsmalerier, går årbøgerne Kunst Under Hammeren og resultaterne fra netauktionerne igennem for at danne sig et overblik over, hvad titlerne på de af hendes værker, som har været under hammeren i de seneste år, er, så falder det én i øjnene, at Ella Heides foretrukne motiver falder inden for to kategorier af helt figurløse eksteriører:

- I. **Hus (og natur) i fiskerbyen Skagen** (for eksempel ”Rosenbevokset skagenshus”, ”Johannes Wilhelms hus” (Winthers købmandsgård) og ”Brøndums gamle havehus i Skagen”)
- II. **Bygningsværker i omegnen af Skagen** (eksempelvis ”Klitparti med fyrtårn, i baggrunden Skagen by” og ”Parti fra den gamle kirke”).

Kategori I eksteriør: Hus (og natur) i fiskerbyen Skagen

Et sigende eksempel på den første kategori er Ella Heides version af [Det Blå Hus i Skagen](#), som stadig er beliggende på [Krøyersvej 18](#). Foruden beboelse så indeholdt den vestre del af huset også en stald og lade, hvilket var udført i bindingsværk og nedbrændte i midten af 1940'erne.

Ella Heide har formentlig fundet inspiration til sin akvarel ved at skele både til [Jørgen Aabyes](#), G. F. Clements og Frederik Langes lignende motivvalg. Kunstnerkredsens medlemmer arbejdede nok ud fra en fælles forståelse, men deres kunstneriske gengivelse af Det Blå Hus har et individuelt præg.

Ella Heide. *Det Blå Hus*. (Fra før 1945). Akvarel på papir. (24 x 34,5 cm). Tilhører forfatteren.

G. F. Clement. Olie på lærred. (62 x 80 cm). Privateje.

På Frederik Langes værk fra 1938, hvor Det Blå Hus ses yderst til højre, er det så erhvervet med avlsbrug og ikke så meget det frie uafhængige liv som havfisker (C. P. Rump), der er i fokus.

Bundgarnspæle på land, fritgående høns ved en mødding dominerer forgrunden af billedet og Det Blå Hus ligger nu ikke længere ugeneret for sig selv i udkanten af Skagen Vesterby.

Det Blå Hus er halvvejs blevet et romantisk byhus med hobbyhøns i haven og indplaceret i et beboelseskvarter, hvor der oven i købet er hejst en dannebrogsvimpel i toppen af flagstangen på lodsolderland P. K. Niensens græsplæne.

Med Ella Heides akvarel (side 5) – fra umiddelbart efter Frederik Langes maleri – er Det Blå Hus hverken et idyllisk hjem for en fattig fiskerfamilie eller en romantisk landejendom med fjerkræ. Væk er det eventyrlige fiskermiljø med den vilde og uberørte natur lige uden for dørtærskelen.

Omverdenen er rykket faretruende tæt på; Skagen er ikke isoleret fra den mere, men er blevet civiliseret. Ella Heide har med sin ”Det blå hus”-akvarel formidlet nostalgi i Skagen contra fremskridt.

Det Blå Hus fremstår sørgeligt forladt og udrangeret. Huset ligger adskilt fra havnen af et farvand.

Bagerst til venstre i billedet har Ella Heide placeret en rød lanterne i masten, vindmåler og antenne. Desuden viser hun, at havfiskeri ikke længere foregår fra fiskerbåde, der trækkes op på stranden, men sker fra kuttere, der primært trawler efter industrifisk. Landingen af de fangede fisk er rykket væk fra den åbne strand og over i en fiskerihavn med auktionshaller, som er indrammet af en mole.

Til højre på Ella Heides akvarel anes skibstrafikken i horisonten i form af en rygende skorsten på en damper og en kutter, der har stævnen rettet mod havneindsejlingen for at lodse lasten med skidtfisk.

Ella Heide har undladt at pynte på gengivelsen af Det Blå Hus og har uforstilt indfanget den store udvikling, der over en årrække fandt sted i fiskerbyen Skagen. Det på trods af, at hun ikke som Clement levede i Vesterby om sommeren blandt fattigfolk, men i kontrast hertil kom fra en velbjerget slægt og i øvrigt altid boede i en hyggelig bolig hos det bedre borgerskab på Holsts Gård i Østerby.

G. F. Clement skaber med sit værk – fra tiden kort efter 1911, hvor han ankom til kunstnerkredsen i Skagen – en noget idyllisk atmosfære ved at placere en slidsom fiskerkone og to børn i den endnu marehalmsbevoksede natur foran deres tilsyneladende afsidesbeliggende hjem, Det Blå Hus.

Huset kommer derved til at være centrum og fungere som base for en kernefamilie, hvor faderen – kaldet Pi Rump – traditionen tro var fraværende og sikkert dyrkede havfiskeri fra kysten i en mindre trøjolle – lige uden for svisvidde bagerst i billedet.

Frederik Lange. 1938. Olie på lærred. (41 x 56 cm). Privateje.

Kategori II eksteriør: Bygningsværk(-er) i omegnen af Skagen

Og at Ella Heide unægtelig må være fulgt i kunstnerkollegernes fodspor allerede fra 1911 og har malet foran samme motiv i samvær med den yngre del af skagensmalerne bliver yderlige bekræftet og påfaldende, når både hendes [akvarel](#) og oliemaleri med den anden kategori – et yndet motiv, Sct. Laurentii Kirke – sammenholdes med for eksempel Topsy Clements ”[Tårnet af den Gamle Kirke mellem klitterne](#)” og én af Johannes Wilhjelm’s [mange udgaver](#) med et lignende motiv, ”Skagens gamle kirke, solnedgang”

Ella Heide. *Den tilsandede kirke*. Olie på lærred. (36 x 50 cm). Privateje.

Ella Heides to udgaver af ”Den tilsandede kirke” er friluftsmalerier, der er malet fra næsten samme afstand og vinkel. De kunne godt være resultater, som er skabt i samspil med specielt Johannes Wilhjelm, hvor Ella Heide nærmest må have siddet lårene af ham i bestræbelsen på at gengive fortidens bygningsværk, der er placeret i de forblæste klitbakker, så naturtro som overhovedet muligt.

Johannes Wilhjelm. *Skagens gamle kirke, solnedgang*. 1911. Olie på lærred. (85 x 127 cm). Privateje.

Mens Johannes Wilhjelm med sit stemningsmaleri har indfanget det særlige sollys på himlen, som går forud for [den blå time](#) i Skagen, så har Ella Heide i stedet for på sit maleri nøjedes med at lade en tiltagende aftenrøde genspejle sig i kirketårnet. Det var nok mere den utraditionelle komposition med et venstrestillet kirketårn, som den uskoledede Ella Heide valgte at beskæftige sig med fremfor lyset over Skagen, skumringstimen og sommeraftens halvllys, sådan som Johannes Wilhjelm gør.

Kategori I & II eksteriør: Byskab

Uden at have den fjerneste intention om at ville sætte Ella Heides metier som skagensmaler ind i en kontekst med [Anna Ancher](#) (1859-1935), én af de oprindelige medlemmer af Kunstnerkolonien i Skagen, så giver det fine lille mesterværk fra Ella Heides hånd, ”Parti fra Gammel Skagen”, dog i sin komposition mindelse om de tre værker, som Anna Ancher malede fra vejene i Skagen Østerby i 1915 (”[Daphnesvej](#)”, ”[Østerbyvej](#)” og ”Østerbyvej, sommereftermiddag”).

Som en pendant til landskabsmaleri blev genren byskabsmaleri introduceret i forbindelse med, at de tre værker var med på udstillingen [ANNA \(jeg\) ANNA](#) i 2009. Ella Heide, der efterhånden var nået vidt med sine variationer over friluftsmaleriet i og omkring Skagen, har således med sit kunstværk krydset grænsen imellem de to kategorier af eksteriører, som hun ellers normalt opererede indenfor.

Med ”Parti fra Gammel Skagen” har Ella Heide helt enestående og smukt opnået byskab i sit maleri

Ella Heide. *Parti fra Gammel Skagen*. Olie på lærred. (30 x 40 cm). Privateje.

Ella Heide har her taget rejsen fra Skagen i øst til Højen (Gammel Skagen) i vest. I lighed med Anna Ancher, så er det mest i øjenfaldende og centrale i Ella Heides komposition en bred sandvej, der er omkranset på begge sider af huse, som ligger i forlængelse af stakit og et plankeværk. Halvdelen af læhegnet til venstre på maleriet ligner et ufærdigt hullet gitter og er derfor ikke i stand til at holde den barske natur ude af byområdet. Endvidere er den skæve pæl med stærekassen på uden nogen afskærmning og ser ud til at kunne blive blæst om kuld af vestenvinden og dermed ud af billedet.

Ella Heide har også ladet sandvejen med hjulspor og brede skygger fylde det nederste af billedfladen og arbejdet med indførende linjer, der har den funktion at angive et centralperspektiv i maleriet. Selvom byen ser total mennesketom ud, er der alligevel spor efter levende individer og livets gang.

Der er så absolut intet som kunne indikere, at Ella Heide og Anna Ancher nogensinde skulle være indgået i en dialog eller udvekslet kollegiale erfaringer endsige have plejet privat omgang med hinanden. Det kan dog ikke udelukkes, at Ella Heide, på en af sine byvandring i Skagen Østerby i løbet af sommeren 1915, kan have overværet tilblivelsen af og syntes godt om Anna Anchers værker.

Og alting har en ende

Ella Heide har sikkert på sine gamle dage måttet arbejde mere og mere på egen hånd hovedsageligt inden for Skagens bygrænse i takt med, at de sidste medlemmer af den oprindelige Kunstnerkoloni i Skagen faldt fra en efter en i perioden mellem 1927 og 1941.

På de sidste af Ella Heides værker fra årene imellem 1939 og 1941 er det igen Kategori I eksteriører (med en snert af [byskab](#)), som hun overvejende maler – uden direkte indflydelse fra den gamle og velkendte kunstnerkreds. Værkerne bærer især præg af, hvordan *civilisationen* i store træk har gjort kål på *den utæmmede natur* i Skagen. Det er antagelig Ella Heide selv, der nu har fundet motiverne, valgt beskæringen, udset sig centralperspektivet, stået for kompositionen etc.

Ella Heide. *Parti fra Skagen*. 1939. Olie på lærred. (34 x 52 cm). Privateje.

Et glimrende eksempel på dette, der i sin opbygning og størrelse minder om det udstillede værk på *Skagen GULD*, ”Saxilds gård set fra havesiden. Anchers hus i baggrunden” (side 1), er ”Parti fra Skagen”, hvor Ella Heide i 1939 i al sin enkelthed har skildret en dejlig sommerdag, hvor sandvejen og ukrudtet begge holdes udenfor af et stakit, der skærmer prydhaverne foran de skagensgule byhuse.

Det absolut yngste af Ella Heides malerier, som jeg er stødt på, er fra 1941. Her har hun i samme dur og format, som de

to førnævnte værker, gengivet et herligt ”[Parti fra Holger Drachmanns hus](#)”, hvilket også er fuld af sommerstemning i Skagen.

Som et par små fortrøstningsfulde lys i mørket så ser det for det første ud til, at Ella Heides søn, sølvsmeden Ove Heide, trods alt må være fulgt i sin mors fodspor. I forordet til ekskursionslommebogen, **Roms**

atlas over danske fugle (fra januar 1942), står der således allernederst:

De farvelagte Gengivelser er alle fremstillede efter Akvareller af Hr. Kunstmaler Ove Heide.

Og for det andet så flyttede Ella Heides datter, Margarite, og svigersønnen, kommandør Bjørn Andersen, i 1940 til Skagen, hvor han var blevet leder af Marinestationen. Ella Heide valgte fra da af også at overvintre i [Holsts Gård](#) og det kunne endvidere tyde på, at hun nåede at fejre sin store runde fødselsdag sammen med dem i Skagen, for der var en personalia i Vendsyssel Tidende om, at hun fyldte 70 år den 24. november 1941. Men det virker dog til, at Bjørn Andersens udstationering kun varede et par år, hvorefter parret vendte tilbage til København igen.

Alt i alt så løb Ella Heides ophold i Skagen – primært i sommerhalvåret – vel ud i sandet i forbindelse med, at verdenskrigen rasede samt at hendes bror, Hans Brodersen, tillige døde i 1943. Det er ikke utænkeligt, at en kombination af flere forskellige begivenheder og sammentræf kan have ført til, at Ella Heide så småt indstillede sin produktive karriere efter hen ved fyrre år som folkets skagensmalerinde, der i særdeleshed gjorde indtryk på, blev påskønnet og anerkendt af menigmand.

Hvis der er efterkommere til Ella Heide, som ønsker at gøre cd-krav gældende, bedes de rette henvendelse til [forfatteren](#)

Appendiks

Vendsyssel Tidende - Juli 1918

Karstens Kunsthandel i Thorkild Skarpæs Gård

Fru Ella Heides navn har allerede i en årrække haft en god klang. Født i Flensborg og hørende til en gammel, kendt, sønderjysk patricierslægt, kom fru Heide som ung til at bo norden å. Nærmest som [tidkort](#) begyndte hun allerede, da hun fæstede bo nede i den skønne Århus-egn, at male. Men efter at forholdene førte det med sig, at fru Heide i længere perioder ad gangen kom til at færdes på Skagen og omgås de derværende berømte malere, tog hendes lyst til at sysle med pensel og palet helt overhånd over andre passioner, og nu er en meget lang række af lærreder udgået fra fruens hånd. Fordringsløs og sympatisk, som fru Heide selv, virker hendes bille-

der. Og talrige købere vinder de. Karsten har allerede solgt mange på sin udstilling. Her er fru Heide repræsenteret ved nogle meget hyggelige og naturtro landsbybilleder fra øerne. Talrigest er dog malerierne fra Skagen: Drachmanns Hus, Den tilsandede kirke, Krøyers Hus, gamle huse i Skagen og Højen, klit og hav, både og kuttere, alt med den rigtige, ærlige og troværdige kolorit og stemning over sig, at beskueren nikker genkendende til motiverne og gerne ønsker billederne på sin væg. Og det er jo dog hovedsagen: at kunsten spredes til de tusinde hjem, til glæde og oplivelse for de mennesker, som færdes der.

Skagens Avis - 19. august 1931

Malerinden fru Heide kan vel nok - uden at der siges for meget - betegnes som den mest malende kunstnerinde på Skagen. Myreflottig som fru Heide er når hun hver sommer søger til sin hyggelige bolig hos frøkonerne Holst, kan hun dog stadig finde nye motiver til sine små billeder i olie og akvareller. I Viggo Bergs Kunsthandel ses således i disse dage en række nye motiver, karakteristiske partier fra byen og klitpartier, blandt andet Gl. kirke i aftenbelysning, Drach-

manns grav, partier af de yderste huse i Østerby, den svenske kirke og særlig smukt er et klitparti fra Klitgården med havnen i baggrunden. Det er små motiver, som er en pryd i et hvert hjem, og fru Heide kan da også glæde sig over at være den, hvis kunst har vundet indpas ikke blot i de mange skagenshjem, men landet over. Mange skagensgæster hjemfører fruens små billeder som en erindring om sommeropholdet på Skagen.

Vendsyssel Tidende - 24. november 1941

Fru Ella Heide fylder 70

Medens mange skagboer kun har et flygtigt kendskab til Anchers, Krøyers, Tuxens og Lochers kunst, og i hvert fald betragter den som noget, der ikke rigtig kommer dem ved, er der en skagenskunstner, de alle kender og anerkender. Det er malerinden fru Ella Heide, der i dag fylder 70. Fru Heides billeder er kønne og solfyldte; de er malet således, at enhver kan forstå dem, og derfor hænger de også i meget stort tal rundt om i skagbohjemmene. Det er vist ganske enestående, at en enkelt kunstner i den grad har sat sit præg på en hel bys vægudsmykning, som fru Heide har. Fru Heide er søster til direktør Hansi Brodersen, og hendes tilknytning til Skagen er af

gammel dato. Siden 1908 har hun tilbragt i hvert fald sommeren heroppe, og efter at hendes svigersøn, kommandør Bjørn Andersen, er blevet leder af marinestationen på Skagen, har hun også overvintret i den hyggelige gamle Holsts gård, der ofte har "stået model" for hende. Fru Heide kender i øvrigt hver krog af byen; hun har så at sige kortlagt Skagen med sine akvareller, og hendes meget store produktion har altid kunnet afsættes både til turisterne og til skagboerne. Foruden datteren, fru Maggie Bjørn Andersen, har fru Heide en søn, Ove Heide, der er en dygtig [illustrator](#) og bladtegner.

Litteratur

Arnold, Anastassia: [Balladen om Marie](#). En biografi om Marie Krøyer. People's Press. 1995.

Buch, Hans: *Ny generation af malere på Skagen og mødet med Kongen* (p 63-85), i [Maleren Jørgen Aabye](#). Livet forgår – kunsten består. Jørgen Aabye Samlingen. 2008.

Bøgn Jensen, Mette (red.): *Landskab/byskab* (p 178-183), i [ANNA \(jeg\) ANNA](#). 2009.

Bøgn Jensen, Mette: *Forestillede fællesskaber* (p 64-105), i [At male sit privatliv](#). Skagensmalernes selviscenesættelse. Skagens Museum. 2005.

Ebbesen, Lisette Vind: *Skagensmalerne og vejret*, i [Dagens vejr](#). Nærværets Kunst. 2009.

Fabritius, Elisabeth (red.): [Kunstnerkoloniernes Danmark](#). 2007.

Fabritius, Elisabeth: *"Skagensmalerne" – Kunstnerkolonien i Skagen* (p 11-33), i [Skagen og Kerteminde – to kunstnerkolonier](#). Natur og mennesker set og tolket i skitser og malerier. 2004.

Gether, Christian og Andrea Rygg Karberg (red.): [Skagensmalerne – i nyt lys](#). Arken. 2005.

Heegaard, Bodil m.fl.: [Huse i Skagen](#). Bind 1 og 2. Skagens Kommune og Fredningsstyrelsen, Miljøministeriet. 1981.

Hornung, Peter Michael: *Den sidste tid* (p 362-373), i [Peder Severin Krøyer](#). Palle Fogtdal. 2005.

Johansen, Annette og Mette Bøgh Jensen (red.): [Skagens Museums Katalog](#). 2000.

Juul Madsen, Preben: [Kunst under hammeren](#). Nr. 98 - 06. Aschehoug Dansk Forlag. 1998–2006.

Kvium, Michael: *Betragtninger omkring skagensmalerne* (p 142-145), i [SKM 100](#). 2007.

Maarsø, Vibeke: *Ida Segelcke* (p 87- 91, p 120), i [Hvis det kan more Dem, saa....](#) Rundt om nogle af de første kvindelige sølv- og guldsmede i Danmark. Books on Demand. 2010.

Madsen, Harry: [Roms atlas over danske fugle](#). Praktisk ekskursionslommebog over danske fugle i farvelagte tavler af Ove Heide. A/S N. C. Roms Forlag. 1942.

Nielsen, Hans: [Skagens kunstnerboliger](#). Lamberth. 2006.

Pohl, Eva: [En plads i solen](#). Kvindelige danske kunstnere født mellem 1850 – 1930. North. 2007.

Sieben, Dorte Rosenfeldt m.fl.: [Skagen GULD / værker i privateje](#). Skagens Museum. 2011.

Stokbro, Anne Lie: [Anna Ancher & Co. - de malende damer](#). Elever fra Vilhelm Kyhns tegne- og malerskole for kvinder 1863 til 1895. 2007.

Svanholm, Lise: [Damerne på Skagen](#). Gyldendal. 2006.

Svanholm, Lise: [Malerne på Skagen](#). Gyldendal. 2001.

Svanholm, Lise: [Skagensleksikon](#). Gyldendal. 2003.

Spillefilm

[Balladen om Marie](#), dansk spillefilm instrueret af Bille August. 2012.

[Hip hip hurra](#), svensk/dansk/norsk produceret spillefilm instrueret af Kjell Grede. 1987.